

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 144:
Forslag til lov om ændring af lov om gymnasiet m.v., lov om de erhvervsgymnasiale uddannelser til højere handelseksamen og højere teknisk eksamen og lov om kursus til højere forberedelseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. (Afskaffelse af egnethedserklæring).
 Af undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.).
 (Fremsat 16/12 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jeppe Kofod (S):

For Socialdemokratiet er det helt grundlæggende, at alle er egnede til noget. Det gælder også, når unge skal vælge, hvilken ungdomsuddannelse de skal begynde efter endt grundskoleforløb.

Når eleven afslutter 9. eller 10. klasse, får han eller hun en egnethedsvurdering i forhold til de gymnasiale uddannelser: egnet, måske egnet eller slet ikke egnet. Lovforslag nr. L 144 afskaffer denne egnethedsvurdering, og det støtter vi i Socialdemokratiet.

Overgangen fra grundskolen til de gymnasiale uddannelser eller andre ungdomsuddannelser skal erstattes af en mere nuanceret og målrettet vejledningsindsats i 9. og 10. klasse.

Eleven får med forslaget et retskrav på optagelse på den valgte gymnasiale uddannelse. Hvis skolen finder elevens valg urealistisk, har den ret til at indstille eleven til en optagelsesprøve eller samtale hos den modtagende skole.

Med den styrkede vejledningsindsats er det min helt klare forventning, at førnævnte sjældent vil opstå. Det store flertal af elever kender selvfølgelig godt deres egne begrænsninger og muligheder i uddannelsessystemet.

Efter min mening, efter Socialdemokratiets mening, fungerer egnethedserklæringen alene som en sorteringsmekanisme efter filosofien, at fårene skal skilles fra bukkene. Det vil sige, at de bogligt dygtige kan få betegnelsen egnet, og alle andre kan blive erklæret ikke egnet eller måske egnet til gymnasiet. Det er en stempling af den unge, der efter min opfattelse svækker motivationen for yderligere uddannelse, hvad

enten det drejer sig om gymnasiet eller andre ungdomsuddannelser.

Egnethedsvurderingen er også medvirkende til en rangordning mellem ungdomsuddannelserne ud fra en misforstået forestilling. Det er fint at gå i gymnasiet, men er man ikke egnet, kan man vælge en af de andre ungdomsuddannelser, f.eks. erhvervsskolen. Med en afskaffelse af egnethedserklæringen er vi med til at ligestille ungdomsuddannelserne statusmæssigt.

Jeg mener også, at egnethedserklæringen er groft generaliserende og ikke siger noget om den enkelte elevs forudsætninger for uddannelse, hverken om faglige, sociale eller personlige kvalifikationer, herunder: Hvad er jeg god til, og hvilken ungdomsuddannelse er den mest relevante og bedste for mig?

Afskaffelse af egnethedserklæringen skal som nævnt erstattes af en markant styrket individuel vejledning om videre uddannelse fra 9. eller 10. klasse. I den sammenhæng mener jeg i virkeligheden også, at eleven bør udstyres med en erkendelse om, at livslang læring og udvikling af ens kompetencer er en forudsætning for deltagelse i et videnssamfund.

Motivationen til vedvarende at forny sine kompetencer er grundlæggende, og den fremmes som nævnt ikke ved at blive erklæret eller stemplet »ikke egnet«.

Afslutningsvis vil jeg godt understrege, at Socialdemokratiet støtter indsatsen for fornyelse af uddannelserne og dermed lovforslag nr. L 144 om afskaffelse af egnethedserklæringen. Uanset hvem man er, og hvilke kompetencer man som elev har, skal der være plads til at udvikle disse kompetencer i det danske uddannelsessystem ud fra filosofien, at alle er egnede til noget.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

En række af de betragtninger, som hr. Jeppe Kofod fremførte, kan Enhedslisten fuldt ud tilslutte sig, nemlig princippet om: nej tak til en sorteringsmekanisme. Men netop fordi hr. Jeppe Kofod har en sådan betragtning, håber jeg også, at hr. Jeppe Kofod kan forklare, hvorfor der ikke længere tales om afskaffelse af egnethedsvurderingen, men om afskaffelse af egnethedserklæringen. Hvorfor? Hvad er det egentlig udtryk for, at den præcisering finder sted? Hvad er det, der gemmer sig bag ved dér, og hvorfor?

Det andet moment er: Hvordan vil hr. Jeppe Kofod undgå, at disse handlingsplaner, uddannelsesplaner, som laves for den enkelte, ikke resulterer i en skudsmålsgang, som jeg går ud fra, at hr. Jeppe Kofod ikke ønsker, men som f.eks. i hvert fald en af parterne, gymnasieskolen, har givet udtryk for, at de frygtede. Jeg håber, vi kan få en diskussion om disse to forhold.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg vil indledningsvis understrege, at Fremskridtspartiet støtter forslaget her, men jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre den socialdemokratiske ordfører præcisere, hvori forskellen består mellem det, der er i dag, og sådan som det efter forslaget vil blive i fremtiden.

For ganske vist bliver det sådan, at man afskaffer egnethedsrklæringen, så det bliver ikke således, at de, der søger, får at vide, hvorvidt det kan lade sig gøre eller ej. I fremtiden vil det blive sådan, at det får de sådan set ikke noget at vide om. Det fortæller vi heldigvis ikke. Men hvis man søger, kan det da godt være, at vi stiller som betingelse, at der kommer en optagelsesprøve ind. Og hvor er så egentlig forskellen her? Er der ikke stadig væk tale om, at man laver en vurdering af, hvorvidt de unge er i stand til at fortsætte en uddannelse eller ej? Det er bare efter en anden opskrift.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Først til hr. Tom Behnke, som spørger: Hvori består forskellen? Jeg kan helt klart se en forskel, som jeg også nævnte i min ordførertale, at sådan som det er i dag, bliver man jo stemplet måske egnet eller ikke egnet til at gå i gymnasiet. Det vil ikke kunne forekomme fremover. Det var også det, jeg nævnte, at alle unge, der forlader folkeskolen, er egnet til et uddannelsesforløb videre frem. Det skal vi i hvert fald sikre, at vores uddannelsessystem kan rumme.

Så forskellen er helt klart den – ja, man kunne næsten henvise til, at der er en kendt dansk forfatter, der har skrevet en bog om det at være måske egnet – at det er en skole og et uddannelsessystem, som efter min mening hører fortiden til. Så det er forskellen.

Jeg ved godt, at praksis på mange folkeskoler i dag også er en vejledning af eleven i 9. og 10. klasse. Det er i virkeligheden de gode erfaringer, man har dér, som dette forslag prøver at

bygge videre på, nemlig en styrket vejledningsindsats over for eleven i skolens 9. og 10. klasse.

Til hr. Søren Kolstrup vil jeg sige, at som man også kan se af forslaget, får man nu et retskrav med hensyn til at blive optaget på de gymnasiale uddannelser, og det støtter jeg fuldt ud.

Det, der selvfølgelig er klart, er, at hvis en elev vedvarende holder fast i, at vedkommende vil optages på gymnasiet, og at lærere og forældre i fællesskab kan se, at det er fuldstændig urealistisk, at den pågældende kan klare et gymnasium, så kan man indstille, som jeg nævnte før, enten til en optagelsessamtale eller en optagelsesprøve på gymnasiet. Det synes jeg er fair nok, for vi skal jo selvfølgelig heller ikke gøre eleverne en bjørnetjeneste, hvis de eksempelvis ikke er parat til at starte i gymnasiet.

Så det er mit svar til hr. Søren Kolstrup.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg tror, der er grund til at være en lille smule præcis. Hr. Jeppe Kofod talte om begrebet retskrav. Jamen hvornår er det, retskravet kommer ind i den her lov? Er det ikke korrekt opfattet, at retskravet kommer ind, hvis der bliver givet grønt lys fra vejlederens side, altså først når vejlederen har givet grønt lys? Er det så korrekt at betragte det som et retskrav?

Jeg skal i øvrigt i parentes sige, jeg er enig med hr. Jeppe Kofod i, at der selvfølgelig altid kan være behov for at sige: Min gode ven, kan der ikke lige være grund til at tænke dig om en ekstra gang? Det er vi ikke uenige om.

Men når vi taler om retskrav, er det så ifølge hr. Jeppe Kofods definition et retskrav, der er her, når det skal være en konsekvens af en bestemt persons vurdering ud fra en bestemt handlingsplan, der eventuelt starter i 6. klasse?

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg må sige til hr. Søren Kolstrup, at som det også helt klart fremgår af lovforslaget, står der jo selvfølgelig, at man har et retskrav på at blive optaget til gymnasiet, medmindre den pågældende lærer eller vejleder finder det fuldstændig urealistisk.

Som jeg også nævnte før, mener jeg, at det er fornuftigt, at man har den nødbremse, fordi ellers kan man gøre nogle elever en bjørnetjeneste.

Men jeg mener også, at denne mulighed faktisk kun vil blive brugt i meget, meget, meget

begrænset omfang, fordi mange elever, forældre og lærere udmærket er klar over, hvad den unge skal fortsætte med efter folkeskolen. Sådan er det jo i dag, så jeg er altså ikke enig i, at der er et problem her.

Anders Mølgaard (V):

Hvis søgning til en uddannelse er den centrale succesparameter, er det indiskutabelt, at gymnasiet har oplevet en tordnende succes i de sidste årtier. Som bekendt frekventerer over halvdelen af hver ungdomsårgang en af de fire gymnasiale uddannelser.

For Venstre er det en selvstændig kvalitet, at vi i Danmark tilbyder de unge reelt forskellige gymnasiale retninger med hver deres profil og kultur. For Venstre er enhedsgymnasiet et skræksscenario, som vi vil bekæmpe.

Men i kølvandet på denne voldsomme tilgang specielt til det almene gymnasium stilles der nu skarpt på kvaliteten af en studentereksamen. I de sidste 3-4 år har dette tema været i næsten konstant søgelys. Gang på gang har vi oplevet gymnasieelever, gymnasielærere, som har advaret om kvalitetsfald, og at nogle af de unge gymnasieelever ville have været bedre tjent med at have valgt en mindre boglig ungdomsuddannelse.

Der er også god grund til at notere sig, at en række gymnasier faktisk har set sig nødsaget til at tilbyde decideret specialundervisning allerede ved starten af 1. g for at afhjælpe huller i selv den mest basale faglige ballast.

I dette lys virker det mildest talt bemærkelsesværdigt, at vi her i dag skal behandle et lovforslag om afskaffelse af egnethedsbeholdning. Det er en ret barok reaktion og konklusion på relativt entydige signaler fra gymnasieverdenen.

Med dette lovforslag vil regeringen faktisk åbne ladeporten på vid gab til gymnasiet. Vi frygter i Venstre, at dette signal fra regeringen vil skabe falske forventninger hos mange unge, og det vil betyde måske større frafald og måske også fortsat kvalitetsfald i gymnasiet. Også de personlige og samfundsmæssige omkostninger ved en sådan udvikling kan blive yderst uheldig.

På denne baggrund vil vi i Venstre afvise lovforslaget.

Brian Mikkelsen (KF):

Kravene til vores viden og dermed også vores uddannelsesniveau er mere afgørende for vores

fremtid end nogen sinde før. Vi skal prioritere kvalitet frem for kvantitet. Der bliver snakket meget om niveausenkning på de forskellige niveauer i uddannelsessystemet. Gymnasiet har – som Venstres ordfører også lige har været inde på her – været til en meget stor og ihærdig diskussion både blandt brugerne og blandt aftagerne. Man taler om, at gymnasieniveauet svarer til realklasseniveauet for 15-20 år siden. Jeg skal jo ikke tage stilling til, om det er rigtigt eller ej, men i hvert fald konstatere, at det bliver diskuteret.

Det, der er behov for, er, man får diskuteret indholdet, substansen, kvaliteten i uddannelserne. Hvordan får man dyrket det felt? Der er i hvert fald ikke brug for, at det hele bliver ét fedt. Der er i hvert fald ikke brug for, at det er noget specielt at komme på en af de fire gymnasiale uddannelser. Der er i hvert fald ikke brug for, at man får udvisket de karakteristika, der er de forskellige mellemuddannelser imellem. Det er altså ikke den vej, vi skal gå.

Derfor tager vi skarpt afstand fra dette lovforslag og synes, det er en ualmindelig dårlig idé. Det er en ualmindelig dårlig idé, for det vil begynde at slette de forskellige karakteristika mellemuddannelserne imellem. Det er et af de særpræg og den styrke, vi bør være så glade for i det danske uddannelsessystem. Det er en ualmindelig dårlig idé, fordi vi ikke bare kan have, at det skal være ét fedt, om man kommer ind på den ene eller på den anden uddannelse. Nej, det skal være noget specielt at komme ind på den ene eller på den anden uddannelse. Vi mener egentlig, at der burde stilles et egnethedskrav til alle mellemuddannelser, sådan at man var topmotiveret og kunne blive sporet ind på den rigtige uddannelse.

Det, der står i bemærkningerne om uddannelsesplaner og om at styrke vejledningen, kan vi egentlig godt støtte. Det er nok lidt ambitiøst og lidt umuligt at tro, man kan have en egentlig uddannelsesplan for eleven helt tilbage fra 5.-6. klasse, men en styrket vejledning, en ihærdig undersøgelse af, hvad den enkelte elev har brug for, synes vi er meget glimrende. Vi synes sådan set, at man skal opprioritere det og vil egentlig være med til at prøve at prioritere det anderledes både ressourcemæssigt og mandskabsmæssigt, sådan at man får set på, hvad den enkelte elev har brug for, hvordan man skal sørge for, at vedkommende kommer videre, sådan at vedkommende kommer ind og tager den relevante ungdomsuddannelse

bagefter, for målet er selvfølgelig, at flest muligt tager en relevant ungdomsudannelse og ikke kommer til at spilde deres og andres tid med at tage en forkert ungdomsuddannelse.

Nej, dette lovforslag synes vi er ualmindelig dårligt. Det kommer til at ende galt, det vil spore ind på, at det hele bliver ét fedt. Sagen er jo den, at når man kommer ud, bliver man i forvejen bedømt på alle mulige leder og kanter. Det skal man så se at vænne sig til. Det er en virkelighed, som man ikke bare kan ændre ved, heller ikke med det her forslag. Det hedder ikke sådan hokus pokus filiookus, nu bliver du ikke bedømt, når du nu kommer væk fra skolen. Det bliver man jo overalt, meget ihærdigt og i fremtiden sandsynligvis endnu mere.

Derfor synes vi altså, det er rimeligt, der er et sådant egnethedserklæringskrav. Så synes jeg også, det er rimeligt, at lærerne tager det mere højtideligt og mere seriøst, at de bruger mere tid på det og påtager sig det som en forpligtelse, så det ikke bare sådan bliver mere eller mindre tilfældigt, som det er nogle steder, hvad for en rubrik man ender i.

Vi må altså sige, at vi tager skarpt afstand fra dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Jeppe Kofod (S):

Jeg vil blot spørge hr. Brian Mikkelsen, hvor det fremgår af forslaget, at kvaliteten i gymnasiet skal sænkes, og at flere skal optages.

Endvidere vil jeg spørge hr. Brian Mikkelsen, om hr. Brian Mikkelsen mener, det er fremmen- de for elevens motivation at blive stemplet »ikke egnet« eller »måske egnet« til at gå i gymnasiet.

(Kort bemærkning).

Brian Mikkelsen (KF):

Nu lever hr. Jeppe Kofod og undertegnede og de fleste andre jo i den samme verden, og i den verden bliver vi altså bedømt. Der får hr. Jeppe Kofod at vide, om han er en god politiker eller en dårlig politiker, om han er en god far eller en dårlig far – nu ved jeg ikke, om hr. Jeppe Kofod er gift eller ej, eller om han har børn – for sådan fungerer det ude i samfundet, og sådan vil det selvfølgelig også fungere, når man skal ind og tage en uddannelse. Det er en naiv forestilling at tro, at man selvfølgelig ikke bliver bedømt. En bedømmelse er til gavn for den enkelte, den er til gavn for uddannelsessystemet, og den vil helt, helt sikkert være med til hæve kvaliteten.

Hvor står der så, at niveauet i gymnasiet vil blive sænket med det her?

Det sagde jeg ikke. Jeg sagde, at det ville være ét fedt, hvis man ikke skulle have en egnethedserklæring.

Det er jo klart, som hr. Jeppe Kofod også var inde på, og som der står i bemærkningerne, at man nu har et retskrav på at komme i gymnasiet. Det synes jeg er urimeligt. Jeg synes, det skal være sådan, at man skal gøre sig kvalificeret til at komme ind på et gymnasium, gøre sig kvalificeret til at komme ind på en erhvervsskole, gøre sig kvalificeret til at komme ind på en handelsskole, og så skal der være plads til alle, der overhovedet vil og kan og er motiveret for det.

Sådan er virkelighedens verden altså, og det er derfor, at det her forslag strider både imod naturlovene, virkelighedens verden og så også imod det, at vi vil have hævet kvaliteten i skolesystemet.

Aage Frandsen (SF):

Ligesom en karakter med et tal, et sekstal eller et nital, ikke siger alverden, så siger begrebet egnet, måske egnet eller slet ikke egnet heller ikke alverden. Det bliver den pågældende, der får et tal eller en karakteristik i form af ordene egnet eller ikke egnet, ikke ret meget klogere af.

Derfor er det dér med en grundig vejledning naturligvis langt bedre, for på samme måde som ved en skriftlig evaluering kan man sige: Det dér kan du, det dér kan du knap så godt, det dér kan du arbejde med, det dér er noget, som du specielt skal sætte ind på, dér har du din styrkeside, det kan du arbejde videre med, du kan blive vældig god til det og det.

Sådan kan man skrive i en evaluering, og det kan man også indbygge i vejledningen. Vi forestiller os, at vejledningen skal ske i samtaler lærer og elev imellem, og at man så bliver enige om, hvordan det er.

På den måde bliver eleven jo klar over, om eleven både efter egen opfattelse og også efter vejlederens opfattelse er egnet eller kun måske egnet.

Jeg tror såmænd ikke, at denne ændring vil betyde alverden, men derfor synes jeg alligevel, det er fornuftigt at lave ændringen, for det er mere fornuftigt at have en beskrivelse, en evaluering, en vejledning, hvor man siger noget om, hvad vedkommende skal.

Derfor er det også fornuftigt, at man bruger noget tid på vejledning i folkeskolen, og at man

bruger mere tid. Det gør man selvfølgelig specielt i 9. klasse, hvor eleven skal vælge, eller i 10. klasse, hvis eleven ikke har valgt før. Man kan også gøre det lidt i 8. klasse, men vi er betænkelige ved, at der ligesom er ansats til, at man skal vejlede meget tidligt, men det kan man selvfølgelig gøre på mange forskellige måder. Man kan jo vejlede meget lidt, og man kan snakke om tingene, uden at det er nogen belastning, men for os er det vigtigt, at børn i 6. og 7. klasse altså primært er børn, som udvikler sig, og de skal ikke tænke på, at der kommer en hel masse ting, når de skal afslutte 9. og 10. klasse.

Så vi er altså for dette lovforslag, og vi er også for det alternativ til begrebet egnethed, der foreligger. Vi vil altså godt advare imod, at man går for langt ind i vejledende situationer i 6. klasse og måske endda ligefrem før, men grundige vejledningssamtaler i 9., til dels i 8. og jeg vil sige i 10. klasse er vigtige.

Birthe Skaarup (DF):

Dansk Folkeparti har altid været af den opfattelse, at vi for at undgå spild af både menneskelige og økonomiske ressourcer skulle sørge for, at vejledningen på ungdomsuddannelsesområdet blev udbygget og styrket, således at de unge fik bedre kendskab til indholdet af og kravene til deres ønskeuddannelse.

Når de unge er færdige med deres grundskole, er det vigtigt, at de får valgt sig ind på det rette uddannelsesforløb – så langt kan vi nok alle sammen være enige – og det opnår man efter vor opfattelse ikke kun med en egnetheds-erklæring, man må også i højere grad gøre en effektiv og en målrettet vejledningsindsats som støtte for den enkelte elev.

Jeg vil godt påpege her, at Dansk Folkepartis mening om egnetheds-erklæring er lidt ambivalent, idet vi synes, at det helt rigtige ville være en optagelsesprøve til gymnasiet for den enkelte elev. Efter vor opfattelse skal der være uddannelser for både de bogligt stærke og for de mere praktisk indstillede unge i vores uddannelsessystem. Systemet skal samlet set være sådan indrettet, at det må kunne imødekomme den enkelte unges behov og evner foruden de samfundsmæssige behov, som vi absolut heller ikke må glemme.

Man kan være nervøs for, at man ved afskaffelse af egnetheds-erklæringer skaber en fri adgang til gymnasiet, selv om det heldigvis præciseres i bemærkningerne til lovforslaget, at det ikke er det, der menes. Vi ved udmærket, at der

med forslaget stadig væk er mulighed for at indstille eleven til en optagelsesprøve, hvis man finder, at elevens valg er urealistisk, og at man er i en situation, hvor man tydeligt kan se, at hverken eleven eller forældrene har taget den personlige uddannelsesplan, som forslaget lægger op til, med den tilhørende vejledning tilstrækkelig alvorlig.

Vi synes sådan set også, det er udmærket med den der vejledning, men også, at det er kommet med i lovforslaget, at forældrene bliver draget ind i det. Vi ville faktisk gerne i Dansk Folkeparti betragte det her lovforslag som en opstramning af den enkelte elevs valg ved den her målrettede vejledning.

Som sagt er vi af den formening, at vi har store betænkeligheder ved det her forslag. Som jeg har sagt før, ville optagelsesprøver være det mest optimale for os, men at der er en opstramning med hensyn til vejledning vil jeg gerne endnu en gang sige, at vi er positivt indstillet over for. Vi synes dog, at man godt kunne have ventet med at fremsætte selve forslaget, indtil den nye vejledningsmodel var beskrevet mere detaljeret.

Susanne Clemensen (CD):

Socialdemokratiets ordfører startede med at sige, at med den styrkede vejledningsindsats vil det sjældent komme til den situation, hvor nogen uden at have evnerne alligevel bliver optaget på gymnasiet.

Det fremgår jo også af bemærkningerne til lovforslaget, at afskaffelsen af egnetheds-erklæringen ikke betyder, at der bliver helt fri adgang til gymnasiet, fordi der vil være nogle særlige tilfælde, hvor man kan indstille, at en elev alligevel ikke skal i gymnasiet.

Derfor må jeg indrømme, at den fleksibilitet, der bliver lagt op til her i lovforslaget, har vi jo faktisk allerede i det nuværende system med egnetheds-erklæringen, for selv om man bliver erklæret »måske egnet« eller »ikkeegnet«, er det sådan mange steder, at eleverne kommer til en optagelsesprøve, en samtale osv., og det er faktisk ret få, der bliver afvist i den sidste ende.

Så jeg synes tværtimod, det er godt, at man sender nogle signaler om, at man stiller nogle krav til dem, der vil i gymnasiet. Det synes jeg egentlig også harmonerer meget godt med det, som igen fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, hvor man taler om vejledning, at man siger, der skal være uddannelser for både de

bogligt stærke og de mere praktisk indstillede unge.

Det er vi i CD fuldstændig enige i, og det er også derfor, vi ikke kan støtte det her lovforslag om afskaffelse af egnethedserklæringen. Vi er enige i, at det er godt med en styrket vejledningsindsats i folkeskolen, og det har vi jo selv været med til at diskutere nu her på baggrund af, at vi overvejer at ændre 10. klasse og at lave om på vejledningsindsatsen i den forbindelse.

Men jeg synes, at man tager skridtet for hurtigt, når man siger, at loven skal træde i kraft med hensyn til optagelse på gymnasiale uddannelser 1. januar år 2001, når de ændringer om den styrkede vejledningsindsats, som vi planlægger igangsat, først får virkning, så vidt jeg kan huske, fra den 1. august 2000.

Jeg synes simpelt hen, man alt for hurtigt vil afskaffe egnethedserklæringen. Jeg vil ikke afvise, at vi på et tidspunkt kommer derhen, hvor man kan sige, at vi ligesom har fået bevis for, at en styrket vejledningsindsats betyder, at vi ikke har behov for egnethedserklæringerne, og at det så på et senere tidspunkt bliver muligt at afskaffe egnethedserklæringen.

Det siger jeg også, fordi jeg alligevel har en vis skepsis over for denne her styrkede vejledningsindsats. Vi synes jo alle sammen, det er godt, den skal styrkes osv., men der var jo en undersøgelse her for nylig af erhvervsvejlederne i folkeskolen, der viste, at der er meget stor forskel på, hvor meget tid kommunerne afsætter til erhvervsvejledningen, og alene det indikerer måske, at der vil være nogle skoler og nogle kommuner, der ikke er så langt fremme i vejledningsindsatsen. Derfor ved vi reelt ikke, hvad det er, vi siger ja til her i dag, og derfor kan CD som sagt ikke støtte lovforslaget.

Elisabeth Arnold (RV):

Dette lovforslag er et af dem, hvor man fuldstændig ærligt må sige, når man skal have en førstebehandling af det: Vi ved ikke, om det vil hjælpe, men vi har nogle problemer i vores skolesystem med overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelserne, som vi synes er skæv, og som vi synes vi skal prøve at rette op på.

Systemet med egnethedserklæring kan efter vores opfattelse betyde, at mange unge vælger gymnasiet pr. automatik, blot fordi de bliver erklæret egnede. Det vil sige, at andre muligheder overhovedet ikke undersøges, overhovedet ikke debatteres og ikke på nogen måde optræder i

de unges univers; hvis man er egnet, skal man i gymnasiet.

Vi synes ikke, det er nogen god anvendelse af gymnasiets ressourcer, og det er ikke nogen optimal udnyttelse af de unges talenter, hvis man ikke afsøger hele uddannelsesspektret mere systematisk.

Vi tror, at afskaffelse af egnethedserklæringen kan bidrage til, at man løser lidt op for den automatik, der er i uddannelsessystemet, og dermed får lagt mere vægt på den almindelige vejledning, som der jo allerede i dag er en forpligtelse til at skolen giver.

Den vejledningsindsats, som skolen skal gøre i dag, er efter min bedste overbevisning langt fra tilstrækkelig. Der er alt for mange skoler, som ikke prioriterer dette højt nok, og der er alt for mange forældre, som overhovedet ikke tror, det er deres opgave at beskæftige sig med at diskutere fremtiden med deres store børn.

Der er blevet udmalet et par skrækscenarier i forbindelse med den meget tidlige indsats på vejledningsområdet.

Et stort dagblad havde forleden en artikel, hvis overskrift var »Karrieresild som 12-årig«, og det skulle så være et skræmmebillede om, at unge blev meget målrettede og meget karrierebevidste allerede som små teenagere.

Det kan godt være, at der vil komme sådan nogle enkelte eksempler, som kan være afskrækkende, men jeg kan nogle andre eksempler, som jeg synes har været endnu mere afskrækkende.

Det har været unge mennesker på 20 år, som efter at have været hele folkeskolen igennem, 9. klasse med afgangsprøve med vejledning, 10. klasse med afgangsprøve med vejledning, sågar også gymnasiet med studentereksamen med vejledning og så yderligere et betænkningår eller et højskoleophold, efter at have været i uddannelsessystemet i 12-13 år og i den høje alder af 20 år stadig væk ikke aner, hvad de vil bruge resten af deres liv til, stadig væk ikke tror, de har nogen specielle evner, nogen specielle talenter, nogen specielle muligheder, men som bare lader det ene år efter det andet gå.

I sådan et system har både skolen og forældrene svigtet kolossalt, og det skal vi råde bod på. Der skal være en præcisering af, at de unges evner skal udnyttes, at de skal finde deres rette hylde, og at det ikke nødvendigvis behøver at være gymnasiet.

Vi er meget optaget af, at vi får en filosofiændring på hele dette område, sådan at auto-

matikken ikke betyder, at man går i gymnasiet, bare fordi man bliver erklæret egnet. Derfor skal den egnethedserklæring væk, og vi skal have en forstærket indsats på vejledningsområdet. Vi kan ikke lovgive for, hvad forældrene skal gøre for deres børn, men vi kan i hvert fald rejse debatten, for det er jo ikke sådan, at bare fordi der er to, der har ansvaret, bliver det overhovedet ikke løftet. Vi har alle svigtet, og jeg synes, grupperne skal gøre deres for at gøre det godt igen så hurtigt som muligt.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg har som Enhedslistens ordfører lyttet til de bemærkninger, der er faldet, især fra den socialdemokratiske ordfører og fra den radikale ordfører.

Der er her to grundbetragtninger, som Enhedslisten kan tilslutte sig: Nej tak til en sorteringsmekanisme – det var hr. Jeppe Kofod – og nej tak til, at der kommer til at ligge et særligt skær over gymnasieskolen, blot fordi man dér har haft dette egnethedserklæringsystem; det var fru Elisabeth Arnold. Det er to gode begrundelser for at afskaffe egnethedserklæringen, og der må ikke være tvivl om, at Enhedslisten deler dette synspunkt.

Vores udgangspunkt er, at alle har ret til en ungdomsuddannelse, at det er et retskrav, der kan stå stærkere, end det står i bemærkningerne til dette lovforslag, og det vil vi gerne være med til yderligere at få understreget.

Men når det så er sagt, er der en række problemer i det her forslag, som vi ser på med dyb bekymring, og som i hvert fald må præciseres eller laves om som en tryghedskabende foranstaltning, hvis vi skal stemme for. Det drejer sig om 3-4 grundproblemer.

For det første tales der om personlige uddannelsesplaner, som man kan tænke sig starter allerede i 6. klasse. Det er simpelt hen alt for tidligt ifølge vores opfattelse.

Det andet problem er, at hvis uddannelsesplanerne fra første færd har til formål at indbygge et fremtidsperspektiv, så siger vi nej tak, og jeg vil gerne begrunde dette nej tak:

Børn skal have mulighed for at være børn, og unge skal have mulighed for at være unge. Vi ved fra ungdomspsykologien, at man hele tiden er i forandring. Drengébørn ændrer sig kolossalt fra den situation, hvor de ikke har set en pige dybt i øjnene og berørt hende, til den situation, hvor de har berørt en kvinde. Alt dette er elementært, og netop fordi vi ved, at

der sker så meget i de år, og at de unge er så sårbare, er vi meget følsomme over for, at der ikke indbygges et fremtidsperspektiv i disse uddannelsesplaner. Men selvfølgelig går vi ind for, at der kan være en samtale mellem en elev og en særlig, dertil udvalgt lærer i folkeskolens afgangså, og at denne samtale selvfølgelig også kan antage en stærkt intim karakter og præcisere en række forhold for at få den unge til at tænke sig om.

Det sidste, vi anser for alvorligt, er spørgsmålet om hele vejlederrollen. Jamen vejledning er godt, jovist, men man skal være utrolig varsom med at sammenblande vejlederrollen med en kontrolrolle, og vi er ikke overbevist om, at disse to funktioner er adskilt i det her lovforslag, og vi vil lægge megen vægt på, at de forbliver adskilte.

Jeg vil gerne præcisere det, som hr. Aage Frandsen fra SF var inde på: at en samtale mellem elev og lærer i en afgangsklasse har vi ikke noget imod, men vi har noget imod, at man ligesom tror, man kan løse nogen af de problemer, som fru Elisabeth Arnold var inde på, ved at løbe efter tidens mantra: individuel udviklingsplan.

Mine spørgsmål til ministeren lyder: Hvorfor starte så tidligt, som det i hvert fald er kommet frem, nemlig allerede i 6. klasse? Hvad skal uddannelsesplaner egentlig til for på så tidligt et tidspunkt? Hvad er det, uddannelsesplaner kan, som undervisningsdifferentieringen ikke kan? I den nye folkeskolelov, som havde et principielt godt udgangspunkt, var der jo netop enighed om støtte til den enkelte, samtidig med at man skulle lære at arbejde sammen. Hvorfor kan vi ikke blive enige om at holde fast i folkeskoleloven og udvikle den, netop fordi danske folkeskolelærere siger, at de gerne vil realisere klumper i den, men at det kræver lidt flere resourcer? Vi synes, det er værd at tage fat i den ende.

Som sagt ville vi egentlig gerne støtte det her lovforslag, men skal vi gøre det, skal vi have en lang række tryghedsskabende foranstaltninger omkring, hvad der ligger i uddannelsesplaner, og hvad der ikke ligger, og især at de ikke starter for tidligt.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det er jo rigtigt, vil jeg sige til hr. Søren Kolstrup, at sådan en meget tidlig indbåsnings af unge mennesker kan være et fejlgreb, kan være

en skæbnesvanger beslutning, som gør, at den unge person bliver fejlplaceret for livet. Men jeg synes ikke, at tidspunktet 12-13 år er specielt tidligt.

Tænk på, at da jeg var barn – hr. Søren Kolstrup er ikke så meget yngre end jeg – var vi jo til mellemskoleprøve, når vi var 10-11 år, og dengang mente man, det var fuldt forsvarligt at sortere folk i dem, der skulle gå den boglige vej, og dem, der ikke skulle gå den boglige vej. Det var meget almindeligt, at før man blev teenager, var man i gang med den proces. Så jeg tror ikke, tidspunktet er uvæsentligt. Der er allerede talenter og evner, som på det tidspunkt kan bedømmes nogenlunde, men selvfølgelig skal man ikke lægge en fast plan for, om en 11-årig skal være dr. phil. eller jord- og betonarbejder, men man skal begynde at gøre forældrene og børnene opmærksomme på, at der er et liv efter skolen.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg forstår godt fru Elisabeth Arnolds bemærkning. Den refererer jo til en historisk situation før højkonjunkturen i 1958, hvor man traskede i faders spor: Nogle gik i mellemskole, nogle i realskole, og nogle kom ud at arbejde efter konfirmationen. Det er jo rigtigt nok.

Nu står vi så i en radikalt anden situation, hvor ungdomstiden er blevet udvidet, og det er et faktum, der ikke kan laves om på. Vi befinder os ikke før højkonjunkturperioden i 1958, og det var den, fru Elisabeth Arnold talte om.

Dertil kommer en principiel, måske politisk forskel, som jeg egentlig ikke troede vi havde, og det er, at hvis vi vil, at unge har et retskrav på en ungdomsuddannelse, og vi vil sikre, at den unge får lejlighed til at udvikle alle facetter af sig selv, også dem, han ikke har lært derhjemme, er det så ikke netop korrekt, at det er farligt at indbygge et fremtidsperspektiv for tidligt? Er det så ikke også ud fra ungdomspsykologien korrekt, at en ung skal ret til at udfolde sig frit?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Uanset højkonjunktur eller lavkonjunktur, vil jeg sige til hr. Søren Kolstrup, er biologien immervæk nogenlunde konstant over tiden.

Tom Behnke (FP):

Af hensyn til historieskrivningen skal jeg sige, at min korte bemærkning måske var noget firkantet formuleret. Den gik mere på det principielle i optagelsesprøver.

Lad mig så sige, at forskellen på, hvordan det er i dag, og hvordan det skal være efter forslaget her, kunne man jo stille noget firkantet op og så sige, at man jo egentlig går fra en positiv accept til en negativ accept. Hvor det i dag forudsættes, at man har fået et blåt stempel for at komme videre, vil det fremover være således, i hvert fald efter forslaget, at alle kan gå videre, medmindre grundskolen siger, at der lige skal være en optagelsesprøve, hvor man får testet færdighederne, inden man får lov til at komme videre i gymnasiet. Så groft sagt kan man altså sige, at man går fra en positiv accept til en negativ accept.

Men det er jo ikke det eneste, man gør. Forslaget her handler jo om meget, meget mere. Der bliver jo indført et retskrav på, at man kan komme i gymnasiet, og i Fremskridtspartiet mener vi ikke, at det er nogen god idé, at der sådan er en automatisk adgang til at komme videre i gymnasiet.

Den socialdemokratiske ordfører sagde, at fremover vil man så ikke stemple eleverne »ikke egnet« eller »måske egnet«, og det skulle være specielt godt, eller den socialdemokratiske ordfører sagde det faktisk den anden vej rundt, nemlig at det ikke er hensigtsmæssigt, at man allerede i den alder stempler unge mennesker og siger »duer ikke«.

Dér vil jeg nok sige, at mit synspunkt er noget anderledes, for hvad er formålet med at holde det hemmeligt for en elev, at vedkommende ikke egner sig til at gå i gymnasiet? Eleven tror, at han er god nok til at komme i gymnasiet, starter i gymnasiet, går der måske en længere periode, kan så alligevel ikke følge med og knækker nakken på det. Hvad har formålet så været?

Så er det dog bedre i tide at få at vide, at det ikke er nogen god idé, og så prøve noget andet. Skulle det så vise sig i løbet af et par år, at man får tilegnet sig de færdigheder, der gør, at man kan gå i gymnasiet, er der jo ikke noget til hinder for, at man siden hen kan gøre det. Det vil dog være bedre, at man i tide får at vide, at det ikke er nogen god idé, frem for at man går i gang, og at man så knækker nakken på projektet.

Derudover er der så hele spørgsmålet om kvaliteten i den gymnasiale uddannelse, for alt andet lige vil det jo være således, at de mindre egnede, som sidder i klasserne, vil kræve større opmærksomhed fra lærerens side, og dermed vil niveauet i klassen alt andet lige også afspejle det.

Jeg er enig med de ordførere, der har sagt, at vi skal ikke gøre det sådan, at vi med al magt lokker så mange som muligt til at gå i gymnasiet, bare fordi det i sig selv skulle være godt, for det er det jo ikke nødvendigvis. Vi er alle forskellige. Der er nogle, der er egnede til det, og nogle, der ikke er egnede til det. Der er nogle, der er bedre egnede til en boglig uddannelse, og der er nogle, der er bedre egnede til en håndværksmæssig uddannelse. Sådan er det, og sådan skal det også være.

Det ville dog være noget af et trist samfund, hvis vi alle sammen var egnede til at gå i gymnasiet og vi alle sammen gik i gymnasiet og vi alle sammen fik en akademisk uddannelse. Hvor ville samfundet så havne henne? Heldigvis er vi forskellige, og den forskellighed skal man selvfølgelig også holde fast i.

Men for at konkludere på alt dette er det min vurdering, at forslaget vil medføre en ganske spændende debat i udvalget, for jeg kan jo se, at flertallet kan afhænge af ganske få mandater. Der er ingen tvivl om, at vi også i Fremskridtspartiet vil være med til meget nøje at vurdere forslaget, men jeg kan nok allerede nu løfte sløret for, at vores indstilling på forhånd er relativt negativ over for de konsekvenser, som forslaget kan få.

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti er enig med ministeren i, at alle unge så vidt muligt skal begynde en ungdomsuddannelse efter grundskolen, og i den forbindelse ser vi positivt på forslaget, der lægger op til en bedre og mere systematiseret vejledning i folkeskolen af den enkelte elev til erstatning af egnethedserklæringen. Vi forudsætter, at ministeren udstikker klare retningslinjer for denne vejledning.

Vi er dog tøvende over for afskaffelse af egnethedserklæringen. Før jul havde jeg et møde med GLO, altså Gymnasieelevernes Landsorganisation, som er høringsberettigede, men desværre ikke har sendt høringssvar. De unge ledere af GLO udtalte frygt for, at denne egnethedserklæring forsvandt. De frygtede, at der ville komme flere i gymnasiet, som ikke vil-

le være i stand til at få det optimale udbytte af undervisningen, og de sagde, at 20 pct. af eleverne i gymnasierne må benævnes som tunge. De trækker niveauet nedad, og de burde have været i gang med en anden ungdomsuddannelse. I Politiken i dag står der netop, at 21 pct. af den samlede studenterårgang fra 1984 aldrig har fået en videregående uddannelse. Måske er der en sammenhæng mellem disse tal.

Det er for Kristeligt Folkeparti vigtigt at sikre, at såvel de bogligt stærke som de mere praktisk indstillede unge mennesker får mulighed for at få såvel deres evner som deres behov imødekommet i ungdomsuddannelsen; men det må ikke sænke de gymnasiale krav og niveauet dér. Vi vil overveje vores stilling til forslaget under udvalgsarbejdet.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Indledningsvis vil jeg gerne sige tak for de mange interessante overvejelser, partierne har gjort sig i anledning af dette forslag.

Jeg kan godt forstå, at Venstre ville være bekymret, hvis det havde været sådan, at forslaget skulle stå alene, og hvis regeringen ved en sproglig hokuspokusanordning kunne ændre og forbedre kvaliteten af ungdomsuddannelserne og sikre, at flere unge fik en ungdomsuddannelse; men det er jo ikke tilfældet. Det er rent faktisk sådan, at dette lovforslag er en del af en samlet strategi, som følger op på den indsats, som er gjort i løbet af de sidste 5 år for at sikre, at alle unge får en ungdomsuddannelse.

Det er lykkedes at få procenten af dem, som rent faktisk gennemfører og afslutter en ungdomsuddannelse, til at stige fra 70 til 83 pct., og den procent vil vi gerne have til at stige yderligere, så den i hvert fald nærmer sig de 95 pct. Det er heldigvis også sådan i dag, at 95 pct. af en årgang begynder på en ungdomsuddannelse, og derfor mener jeg, at de unge har givet både regeringen og samfundet som sådan tilsgodt om, at de ønsker at tage en ungdomsuddannelse.

Hvis forslaget stod alene, ville jeg også være bekymret; men som de fleste har hæftet sig ved, er det tanken, at der skal gennemføres en helt anden type vejledning end den, man har givet hidtil. Grunden er, at vi vil forsøge at sikre, at der sker en vurdering hos den enkelte af hele det kolossalt varierede spektrum af ungdomsuddannelser, som byder sig til, både for den, som er bogligt orienteret, for den, som er prak-

tisk indstillet, og for den, som ligger i mellemgruppen, som sikkert er den største gruppe.

For mig er det helt afgørende, at der er en sammenhæng i overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse, fordi det viser sig, at det er i springet mellem én uddannelsesform til en anden, at vi taber nogle, at nogle mister selvtilliden, og andre grundlæggende synes, at de bliver nødt til at opgive deres uddannelsesprojekt. Det andet, det er afgørende for os, er at sikre, at de enkelte ungdomsuddannelser har en identitet, så man ved, hvad man vælger imellem. Det skal ikke bare være forskellige nuancer af beige, men at man rent faktisk kan identificere, om det er en gymnasial uddannelse, en erhvervsuddannelse eller en anden type uddannelse, man ønsker sig.

Den vejledning, som skal gives, må naturligvis være præget af en balance, som viser respekt for det enkelte barns og den enkelte unges ønsker, talenter og muligheder. Den må være objektiv i den forstand, at vi ikke ønsker nogen tendens i vejledningen i form af, at unge bør vejledes i den ene eller den anden retning, alt efter den aktuelle mode i uddannelsesverdenen eller den aktuelle politiske debat. For mange er det trods alt et livsvalg, det kommer til at dreje sig om, fordi nogle af de valg bliver afgørende for den uddannelse, man senere tager, og for ens arbejdsliv i øvrigt.

Jeg tror, det er afgørende, at vi ved siden af den styrkede vejledning også ser på ungdomsuddannelserne, som Tinget jo arbejder med i forvejen. Det er nemlig vigtigt, at vi sikrer, at de ungdomsuddannelser, de unge vejledes til, har en sådan kvalitet, at de bliver interessante og styrker de unge, både personligt og fagligt. Det er derfor, vi er i gang med at reformere de tekniske erhvervsuddannelser, og det er derfor, Tinget arbejder med beslutningsforslag om at lave et udviklingsarbejde for de øvrige ungdomsuddannelser. Jeg tror, det udviklingsarbejde vil give mulighed for at sikre, at kvaliteten af de gymnasiale uddannelser er så god, som vi ønsker, den skal være, og at der er en sammenhæng i forløbet fra grundskole til ungdomsuddannelse og videre til videregående uddannelser.

Nogle af de ting, som er fremhævet af ordførerne, er netop, at vi en gang imellem kan komme i tvivl: Er de gymnasiale uddannelser gode nok til at forberede de unge til en videregående uddannelse? Giver gymnasiet den nødvendige

faglige og personlige kompetence til at gå videre? Får de unge den selvtillid og den faglighed, som er nødvendig på et universitet, på et seminarium og på andre uddannelsesinstitutioner? Det synes jeg er helt afgørende at holde fast i, for jeg mener, vi gør alle en bjørnetjeneste ved at lade kvaliteten falde. Derfor mener jeg også, at vi må sørge for, at der sker en udvikling, både på det indholdsmæssige, på strukturen og på miljøet i de forskellige uddannelser. Det skal vejlederne kende til, og det er derfor vigtigt, at vejledningsfunktionen styrkes – ikke bare med hensyn til timetal, men også med hensyn til den baggrund, vejlederne skal have.

Selv om vi skal sikre, at børn kan være børn, bliver vi også nødt til at give dem mulighed for at træffe de valg, som de bliver bedt om at træffe allerede i 6.-7. klasse, f.eks. valget af andet fremmedsprog. Jeg tror ikke, man kan bede et 12-årigt barn om at træffe nogen form for forpligtende valg med henblik på uddannelsen efter folkeskolen; man kan i stedet stille og roligt introducere, at der er en verden uden for skolen, og man kan have en kvalitativ samtale over temaet: Hvor står jeg, hvad kan jeg, hvad skal jeg arbejde mere med? Det helt afgørende er, at vi finder barnets stærke sider og giver det mulighed for at bygge videre på sine succeser, så det får selvtillid og mod på et uddannelsesliv.

Grundlæggende viser al erfaring og forskning os, at det at få en uddannelse er afgørende for, at man også senere får et ordentligt tag – ikke kun i livet som sådan, men også i arbejdslivet. Det er det, der er bestræbelsen, det er det, der er baggrunden for forslaget, og jeg håber, udvalgsarbejdet vil give anledning til, at vi kan få afdækket de forskellige aspekter af den vejledningsindsats, som vil sikre, at man kan få en vurdering af, hvilken ungdomsuddannelse der er den rigtige for hver enkelt ung, og dermed skabe flere succeser for de unge i vores uddannelsessystem, så vi får uddannelse for alle og ikke kun for de fleste.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, be-

tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 145: Forslag til lov om ændring af forskellige love om selvejende uddannelsesinstitutioner.

(Selvejekrav, habilitet m.v.).

Af undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.).

(Fremsat 16/12 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hans Peter Baadsgaard (S):

Det er hr. Carsten Hansen, der er mit partis ordfører på denne sag, men da han ikke kan være til stede, skal jeg på Socialdemokratiets vegne fremsætte følgende:

Socialdemokratiet kan støtte det foreliggende lovforslag, som jo vedrører en hel række selvejende uddannelsesinstitutioner. Der stilles krav om, at institutionerne er uafhængige, og kravene til deres uafhængighed, bestyrelsens habilitet og hvad bestyrelsesmedlemmerne må deltage i, eller hvordan de skal vælges, skærpes.

Høringssvarene fra oplysningsforbundene udtrykker bekymring for, at daghøjskolerne vil blive løsrevet fra oplysningsforbundene, hvis lovforslaget bliver gennemført. Det er vi ikke enige i, men vi anerkender fuldt og helt oplysningsforbundenes meget dygtige arbejde med etablering af daghøjskoler, drift af daghøjskoler og det engagement, man har lagt i arbejdet. Langt hen ad vejen har det jo været en succes for oplysningsforbundene.

Jeg siger dette, fordi jeg gerne vil fremhæve, at der bl.a. står i lovforslagets bemærkninger, at det fortsat vil være muligt for oplysningsforbundene at drive daghøjskoler. Der er intet i vejen for, at der fortsat kan være et frugtbart samarbejde mellem oplysningsforbund og daghøjskoler som selvstændige parter, og en daghøjskole vil også fortsat kunne indgå økonomiske aftaler med et oplysningsforbund. Det skal blot være helt selvstændige parter, selvstændige bestyrelser, der indgår disse aftaler. Disse

vigtige elementer synes jeg skal fremhæves for at få en nuanceret debat om lovforslaget.

Vi har fra oplysningsforbundene modtaget et juridisk responsum, som man har fået udarbejdet. Jeg har ikke fået nærlæst dette responsum, men der udtrykkes nogle betænkeligheder ved visse dele af lovforslaget. Jeg mener bestemt ikke, at dette lovforslag på nogen måder strider mod grundlovens bestemmelser om foreningsfrihed osv., men det er klart, at vi vil studere det responsum nøje og lade det indgå i udvalgsarbejdet.

Men vi tilslutter os altså lovforslaget, som det foreligger her.

Anders Mølgaard (V):

Det er såre naturligt, at vi som samfund har en legitim interesse i at sikre, at de store offentlige tilskud, der kanaliseres til de selvejende uddannelsesinstitutioner, går til de formål, de er givet til; så vidt bør vi selvfølgelig alle sammen være enige. Men jeg tror, vandene deles, når vi kommer til det operative: hvordan og specielt med hvilke midler kan vi sikre dette?

Vi har i Venstre endog meget stor forståelse for ministerens intention med dette lovforslag; det skal der ikke herske tvivl om, og det beder jeg ministeren notere sig. Men samtidig er vi af principielle grunde dybt betænkelige over for nogle af de elementer, der ligger i lovforslaget. Bl.a. er der en tendens i lovforslaget til en uheldig statsliggørelse og kontrol af vort foreningsliv, som er på direkte kollisionskurs med de unikke danske foreningsfrihedsrettigheder, som er sikret i grundlovens § 78.

Det er efter vores mening f.eks. problematisk, at der i forslaget om ændring af § 6, stk. 2, står, at formanden skal vælges af bestyrelsen, selv om det i klassiske og demokratisk fungerende foreninger er sådan, at formanden vælges af den ansvarlige skolekreds på dennes generalforsamling. Et andet eksempel er bestemmelsen i lovforslaget om, at f.eks. et daghøjskolebestyrelsesmedlem ikke samtidig kan være medlem af bestyrelsen i den lokale idrætsforening, og der er endnu flere eksempler. Men af fairnessgrunde vil jeg dog også gerne complimentere ministeren for de meget fornuftige lempelser af bl.a. habilitetskravene på de frie grundskoler og de frie kostskoler, private gymnasier og hf-området. Der er altså lidt surt og lidt sødt.

Jeg vil godt til sidst slå fast, at Venstre gerne vil deltage i en meget fordomsfri drøftelse med ministeren om eventuelle nødvendige opstram-